

Báthory Orsolya *

Dobsa Ferenc köszöntő verse Batthyány Józsefhez

Az esztergomi Bibliotheca *Collectanea*-gyűjteményében találtam az alábbi kéziratos költeményt.¹ A felező tizenkettesekben írt vers Batthyány József (1727-1799) bíboros, esztergomi érsek hatvanhetedik születésnapjára készült köszöntés. A harmincvencoldalas mű a katolikus egyházfő előtti – az alkalmi költészet hagyományainak megfelelően – eltúlzott hódolat mitológiai és történeti-genealógiai elemekkel átszőtt megnyilvánulása.

A költeményt leginkább szerzőjének személye és annak életútja teszi igazán érdekessé. A költőben ugyanis nem mást „tisztelhetünk,” mint azt a Dobsa Ferencet (1768–1813?), aki arról híresült el, hogy sorozatos denunciacióival hozzájárult Szacsvey Sándornak a *Magyar Kurír* szerkesztői székéből való eltávolításához.²

Dobsa részletes életpályáját Tardy Lajos tanulmányaiból ismerjük.³ Eszerint Dobsa Ferenc 1768 márciusában látta meg a napvilágot Érsemjénben, ahol Kazinczy is született majd egy évtizeddel korábban. Az egyezés nem véletlen: a két család rokonságban állt egymással, amire utalásokat a Kazinczy-levelezésben is találunk.⁴ Dobsa gyermekként és kora ifjúságában kálvinista neveltetést kapott, iskoláit is a debreceni kollégiumban, illetve a késmárki líceumban végezte, és politikai nézetei is ebben a szellemi miliőben gyökereztek. Dobsa az 1790–1791-es pozsonyi országgyűlésen a radikális hangvételű bihari küldöttséghez tartozott, és a diétán résztvevő ifjúság egyik vezéralakja lehetett, aki egyebek mellett egyházellenességével hívta fel magára a figyelmet. A radikális reformeri életpálya az országgyűlést követően azonban finoman szólva is „megtört”, minthogy Dobsa életrajzának következő ismert állomása már az a levél, amiben Eszterházy Károly egri püspöknek ajánlja fel konfidensi szolgálatait, cserében egy magyar udvari kancelláriai állás lehetőségéért.⁵ Az első levelet több is követi, ezekben a *Magyar Kurír*-nál segédszerkesztői állást kapott Dobsa rendre denunciaciója nemcsak Szacsveyt, hanem

* A szerző a MTA-PPKE Barokk Irodalom és Lelkiségi Kutatócsoport munkatársa.

¹ Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, Coll. I. 19. 4.

² Vö. *MSajtó*, 143–144, 147–148.

³ TARDY, 1966, illetve TARDY, 2009. Tardy egyik forrása Dobsa önéletrajza, melyet közegészségügyi tanári munkájában adott közre: DOBSA, 1804, 16–22.

⁴ *Kazlev*, II, 453, 463, 513; III, 62; V, 423; VII, 150; XXII, 62, XXIII, 68.

⁵ TARDY, 2009, 54–55

annak barátait is.⁶ Mivel Eszterházy Károly nem bízott meg a kéretlen feljelentőben, sokáig nem is válaszolt a levelekre, hallgatása azonban azt az ígéretet kényszerítette ki református Dobsából, hogy áttér a katolikus hitre. A frissen katolizált Dobsa 1795-től az egri érsek közbenjárására a pozsonyi prímási könyv- és kéziratár segédkönyvtárosa lett.⁷ Nyilván ezekben a gyűjteményekben talált számos forrást az alább közölt költemény azon részéhez, mely a Batthyány család genealógiáját taglalja.

Batthány József 1799. évi halálát követően Dobsa álma végre beteljesedett: gyakornoki állást kapott a kancellárián. Három nyomasztó és saját elmondása szerint „borzasztó emlékekkel teli,” hivatalban eltöltött év után azonban hátat fordított ennek az életének is, és Jénába utazott, hogy az ottani egyetem orvosi karán tanuljon.⁸ Szabadkőművessége, valamint a Goethe, Fichte és Schiller nevével fémjelzett *Mineralogische Societät*ban való tagsága nyilvánvaló bizonyítéka annak, hogy Dobsa végül visszatalált arra az „eszmei” ösvényre, amiről tíz évvel korábban az anyagi haszonszerzés és az aulikus tisztviselői karrier reményében tért le.⁹

A diploma megszerzése után – sok más magyarhoz hasonlóan – Dobsa Szentpétervárra utazott, és ott vállalt orvosi állást. A gyakorló orvosok névsorában 1813-ig szerepelt, ezután sorsa ismeretlen. Az egyik leszármazottól Tardy azt az információt kapta, hogy Dobsát az általa képviselt „szabad eszmékért” Szibériába száműzték, ahol nyoma veszett.¹⁰

⁶ TARDY, 2009, 56–59. A Szacsavayról szóló jelentéseket még visszataszítóbbá teszi a tény, hogy a *Magyar Kurír* szerkesztője jelentős összeget is kölcsönzött Dobsának, akit vélhetőleg a barátjának hitt.

⁷ TARDY, 2009, 61

⁸ TARDY, 2009, 64.

⁹ TARDY, 2009, 65–66.

¹⁰ TARDY, 2009, 69.

A' Háládatosságnak Fundamentomán álló alázatos Tiszteletnek OSZLOPA, melyet Ezen fojó 1796^{ik} Esztendőnek Boldog-Asszony Havának 30^{dik} Napján történt Születése Innep Napja alkalmatosságára a' benne megtisztelt Fő Méltóságnak, a' Magyar-Hélikonnak faragott kőveiből, az érzékeny Indulatnak forrasztó könny tsepjeivel felrakott, és az emlékezetnek Néző- Piattzára állított Dobsa Ferentz.

Nagy Kegyelmességű Római Szt. Birodalombéli HERTZEG, Magyar Ország PRIMÁSSÁNAK az Anya Szent Egyház KARDINÁLISSÁNAK BATTHYÁNYI BATTYÁNYI IÓSEPH ÚR Ő EMINENTZIÁJÁNAK a' Tsácsári és Apostoli Királyi Felség belső titkos Tanátsossának a' Szt. István Apost. Király Rendje Nagy Keresztes Vitézzének. 's. a'. t. Nekem igen kegyelmes Uramnak, mélységés Tiszteletemnek jeléül nagy alázatosságomat ajánlom. Pest, B. Á. Havának 29^{dik} Napján 1796^{ikban}.

–„erit ille mihi semper Deus, illius aram
saepe tener nostris ab ovilibus imbuet Agnus.“

„Ante leves – – pascentur in Aethere Cervi
Et freta destituent nudos in litore pisces,
Ante pererratis ambarum [!] finibus exsul
Aut Ararim Parthus bibet aut Germania Tigrim,
Quam nostro illius labatur pectore vultus.“

Virgilii Ecloga

A' régi Világnak Anya Városába,
(Ki az, a' ki ezt nem tudná, hol) Rómába,
Volt egy Öreg szolgálga. Ez minden Nap reggel
Az Istenek közzé, mellyek ott sereggel
Vóltak; mosdott kézzel, józanon futkozott,
'S nagy áhétatoson, igyen imádkozott:
Istenek! engemet, engem tsak egyetlen
Egyet, mentsetek-meg a' Halál kegyetlen
Sorsától. Hiszen ezt Tinéktek meg-adni,
Olly könnyű! Életbe nekem maradni

Jó Öreg! Mit nyertél unszolt kérésseddel?
Nevetést, és Halált együtt a' neveddel.
Úgy vagyon! Mert ott is, mind rakásra elholt,
Mint múlandó, kiknek, Te könyörögtél vólt.
Igen! Érdemleni kell azt, ha ki mit kér.
Más Idő, más Ember, más Érdemre az ér.
Miólta a' Kristus, a' Világra ható
Fáklyát meg-gyújtotta, az Út is látható,
Mellyen ezt keresik. Az igaz Istennek
Meg-esmerése lett a' forrása ennek.
Kétség kívül tehát a' Keresztyén Vallás,
Melly, több, mint erköltsi 's természet Javát
Miólta az Isten, egy szent, osztán bellyebb
Minden szembe tűnő gondolatnál fellyebb
Való. Az ólta ránk nézve, a' Természet.
Olyan, 's úgy nézzük mintezekből Egészet.
Tudniillik: Erköltsön fundált, jó ható, bölts,
Szent, és tzélja bennünk, tökéletes Erkölts.
Az az? a' ki eztet tudja, és tselekszi,
A' nem hal meg soha, a' sirt a' nem fekszi.
De kérdés: ki hát az?

Miólta az Egek
Kéréseim meg adták, mellyek nékem elegek;
Hogy Nagy Jóltévóm van, és ennek kegyelme,
Mindennapi kenyér, nyúgodalmas elme –
Az ólta, titkom, a' Világ Lármájáról
Megvonva; két kérés jó kamarájáról
Szivemnek; Hogy benne alkalmatosságom,
(E' lenne az egyik, és fő Bóldogságom!)
Meg-mondani szerte széllyel mindeneknek.
A' mit édes érzés, tudni Feleinknek:

Hogy köztünk él, a' ki, meg sem is hal soha,
Bár legyen az Idő jó, avagy mostoha.
Ez Batthyányi József, Országnek Prímássa,
Az Anya Szent egy Ház hiv Kardinálissa.

Második, 's utolsó kérésem az Éghez,
A' Világ teremtő Leg-főbb Szent Felséghez,
Az: hogy segittsen-meg mostani Munkámba,
'S adjon erre, igaz festéket pennámba!

De félve, előre érzem gyengeségem,
Hogy ezen nagy tzélra, nintsen tehetségem.
Batthyányi Józsefet igazán le-irni,
Vakmerőség, nékem a' Virtust kisirni.
Mert az én Camaenám, tsak föld színén járó
Nem esmér Thália, nem tud róllam Máró.
Tsak azon a' hangon megyen selejtesen,
Mellyre a' nyers Nemzet is hajlik tsendesen.
Nem illik kezembe Euterpe Flótája,
Polyhimniának nehéz a' hárfája.
Pedig a' ki nem vólt a Helikon hegyén,
'S nem járt a' Pindusi kellemetes megyén,
Annak Éneklésén meg a patak sem áll
Sem a' zivatar szél, annak alább nem száll
Nem hogy Fa, annyival inkább Erdő járna,
De még egy szál gaj sem hajlik meg utánna.
Ugyan! Hogy vágjam hát Fejszém olyan Fába,
Mellynek teteje ér az Egek bóltyába?
Óh! Múzsák! Delius! tsak század részével
Szálljatok meg Máró fellengős eszével.
Vagy ha ez idegen nyelvüknek Lelkével
Nem is, a' Hazámnak két Gyöngyösiével.
Így, ez eredeti Képnek az Árnycát,
Inkább el-találnám némely maradékát.

Mert éppen találni; annyi, mint ki merni

A' Poëta sorból, Virgiliust verni.

Titeket szállitlak hát sok apró Gajak!

(Tudván azt, hogy többet tud szólni több Ajak)

Mellyek élteteket, e' Törsök áltának

Köszönitek Isten után tsak magának.

Gyertek segittsetek – –

Ím! Jönnek fottyával!

Az Istentől ki-nyert függő Diplomával.

Melly illetéknéppen szöll:

„Minekutánna,

Én a' Magasságban fenn ülő Hozsánna,
Ásiából, névvel Turfán Tartományból,
A' Magyarat, a' melly élt ragadott zsákmányból,
Meg-szántam; Át hoztam békével Népestől,
A' Volga 's Tanais vizén seregestől,
Európának kies szép Kanaánjába
Le-telepítettem, mond, Pannoniába,
Tejjel mézzel fojó földönn, mellyen kívül,
Vagyon ugyan Élet, de tsak azon kívül
A' Világ Negyedén hatalmassá tettem
Sokfelé Ostorúl Őtet eresztettem
Osztán meg-lágyitám az ő kemény szivét,
Az előtt, faragott Bálványoknak Hivét
Szenté tettem az ő első Királyokat.
Istvánt; mert mind azon szent Tudományokat,
Bé-vétette velek, mellyeket küldöttem,
Az Öröktől fogva velem egy Küldöttem
Által. 'S így lett osztán választott Népemmé,
A' Fiam váltságán kedves Nemzetemmé.
Soha sem is hagytam Őtet el egészszen,
Bárha olykor Ő is, látogatást vészen.

Ujra hozzá térek: mert el-felejtene,
Hogy köztök él még a' Magyarok Istene.
Adtam nékik gyakran kegyes Királyokat,
Bölts Tanácsosokat, és okos Papokat.
Pázmán, és Barkóczy, Csáky, és Patatich,
Ezek mind nagy Nevek, szint 'illy nagy Kolonits.
Az egyik Kolonits most is él Szent Lászlóm
Nevében, a' kiben bátorságos Zászlóm.
A' kik vezérellyék az én Útaimba,
Hogy lennének jártas Parantsolatimba.
Örülök is, hogy a' Magyarat teremtetem:
Mert kész az Ügyemért meg-halni, 's érette.
Az Imádságában buzgó, 's szorgalmatos,
Miért van Ember? Azt tudni, foglalatos.
Engem főképp, Magát, és Felebarátját,
Egy eránt szereti minden Ember Társát
Innen van; hogy hozzám jár 's buzog szünetlen,
Kérőjőknek száma (nekem nem) végetlen
Emberi mód szerént, már sok esztendeje,
Hogy sok ezer, hozzám jó, ha van ideje
'S öszve kultsolt kézzel, meg-indúlt szivvel kér,
El-megy, 's ugyan ezen kéréssel vissza-tér:
Mindenható Isten! Batthyánit éltessed,
Éltessed! Kérésünk, kérünk, meg ne vessed!
Ő nekem Szegénynek Gyámolom, ő nekem
El-hagyott Özvegynek, tsak egy Menedékem,
Ő nekem Árvának Atyám, Szabadítóm
Kárvallottnak, nekem Betegnek Gyógyítóm,
Fel-emelóm nekem is Ügye-fogyottnak,
Ki-segitóm nekem egészsz el-hagyottnak,
Nekem Meztelennek Ruházóm, Étetóm
Éhezőnek, nekem Szomjúnak Éltetóm;
Másutt ezer Lélek Őtet azért áldja,
Hogy Nevemet, együtt, ő érte imádja.

Tudniillik nekem épít Ótárokat.

Mások meg, hogy rakat egéssz Templomokat.
'S így tovább. 'S mindenik kér, hogy tselekedjem,
Batthyányit értek, meg-halni ne-engedjem.

Más csoport ugyan azt kéri: hogy még tóldjam

Életét, és inkább az Ővékből földjam.

Látod Uram! mondnak, hogy ez, az a' Remek,

Kire néznek ezer meg ezernyi szemek.

Ő az, a' ki, a' Köz-Jót, elébe tette

A' maga Javának, és úgy, hogy érette

Zálogúl, Virtusit mutatta, mellyekkel

Az Ember közelít feléd tsak ezekkel.

Az Országának, a' melly Őtet szülte, belső

Mivóltát esmérvén, mind alsó mind felső

Tagja közt, egy formán, Rendet, tsendességet

Oszt, 's mind okos Fő-pap, tanit Békeességet.

Minden háborgásnak meg-fojtja kútfejét

Melly a' Lakosoknak emésztené velejét.

Ő az, a' kit, nem a' hosszú Titulusért,

Tisztelünk, hanem a' ragyogó Virtusért.

Ő benne az üress Név, és maga-haszon,

A' Kötelességet, nem rontja ravaszon.

Ő igaz, bölts, kegyes, a' hatalmas Úrnak,

Szintúgy, mint a' porból könyörgő Mazúrnak.

Előtte, a' Munka, játék, nyeresége

Valakinn segíteni, bár az, ellensége

Az Érzékenysége meleg, gazdag Másnak,

Tsak Magának szegény; buzgó a' Vallásnak.

A' Hazáért bokros Gondok, az álmatlan

Éjj, ő előtte ez, mind nem alkalmatlan

Enynyi Virtus, enynyi Érdem támogattya.

Kérésünket Isten! Világ édes Attya!

Mi is lennénk, hogyha el-venné elöllünk?

Minnyájunk Életét vennéd ki belőlünk!
Bennünket a' Sirás, 's Jaj meg-emésztene,
Előttünk Maga a Nap, 's Ég, setét lenne.
Uram! vigyázz reánk Alattad valókra,
Úgy sinsz neked ott fenn szükséged a' Jókra.
Áld meg Őtet hoszsú zöldellő vénséggel,
Tartsd-meg Unokánknak tükörül épséggel!

Egy más Rakás, mellynek Élte estvére jár,
Fejét az Idő 's tél hava be-lepte már.
Így sohajt: Minket a' Vénség nehéz karja
Ölel, a' sűrű Nedv, vérünket zavarja,
Meg-tsökkent a' Szivünk rendes dobogása,
Homályos szemünknek rövid a' Látása,
Már mi, tsak Terhekre vagyunk itt Másoknak,
Add inkább Éltünket, az illy Oszlopoknak!

Az Ifjak is látván a' Világi Örvényt,
És a' Vénekben a Pédát, 's járó Törvényt,
Így kérnek: Nékünk is Te vagy az Istenünk,
Hogyhogy lehetnél hát nekünk is ellenünk?
Minket se ítélly-meg Uram! hogy el-vegged
Töllünk Őtet, hanem inkább tselekedgyed,
Hogy keresztül éllye, a' mi Éltünket is,
Mert Ő meg érdemel száz Ember éltetis.

Én tehát, a' ki azt önnön Magam mondom,
Hogy vagyon az Ember kérésére gondom.
Úgy is rég tudom, hogy ez Batthyányi Ág,
A' Magam Kertembe termő ritka Virág.
Én tettem az első Batthyányit Törsöknek
Látván benne tsirát jót, jövő Veszszőknek.
Elébb tsemete vólt, de már ad gyümölsöt,
Minden Ága terem kivánt jó Erkölsöt.

Már kilentz száz hetven, 's másod Esztendőbe

A' Hunnus Vezér Wrs, abban az Időben,
Familiájának, (értsd Batthyányinak,

E' Felséges Ház Nép lévő Fiainak)
Hatalmas és erőss fundamentomot tett;

Mert a' Balatonnak Tavától, Ura lett
A' Földnek, melly le nyúl a' Száva Vizéig,
A' Német Földtől, a' Horvátok Földjéig.

Itt építette Wrs a' felső Örs Várát.

Itt rakta be igaz Magyarral határát.

Ennek Fija , Vitéz Örsi Buhna, bátor

Péter Király alatt meg-öletett. Bátor
Maradt mégis Fija Örsi Ugra. 'S Bélus

Ujra ennek Fija, Bán és Palatinus,
Hogy Királlya előtt vólt nagy tekintetbe
Ez meg-tettség, tsupán abba az Esetbe,

Hogy a' Testvérelével Suinmurral, szépen
Gerson Palatinus alatt illyenképpen

Öszve-egyeztette: – Suinmur Örs Várnak,

És minden az ahoz tartozó határnak,
Felét, adja által Örsi Testvérjének

Bélusnak, és ennek minden Gyermekeének.

Valamint Bélus is szint így, Urán Várát,

Örsi Suinmurnak, 's ennek is határát.

Illyen kötéssel az egészsz Birodalom,

Urán, és Örs Vára, 's minden Uradalom,

Az Örsi Belusnak született Fijára

Szállott, tudniillik Gróf Örsi Miscára.

Ez az Örsi Miscá Atyai Jóságát,

Felső-Alsó-Örsöt, 's egészsz Uraságát,

Ujra fel-épité. 'S második Andrásnak

Fiját Béla Királyt, nem engedte másnak
Nevelni; hanem azt maga taníttatta,

'S Attyának Andrásnak, készen vissza adta.
Ezen Érdeméért Ederits Helységét
Kapta Ajándékba', mert el-érte végét.
(Ez az az Ederits, Szalad Vármegyébe,
Határa meszsze nyúl mellynek Vidékébe,
Mellyel a' Maradék egy fojtába éle,
Mig azt Batthyán Lajos nem rég fel-tseréle.)
'S ekképpen nevelte Jószágát Fijának
Örsi Rénoldusnak. Ez a' Magzatjának,
Örsi Miskének, át adta Birodalmát,
'S ennek Fijainak, érdemlett hatalmát.
Ennek Épülete Miske-Palotája
Mellyet penget Ma is azon környék szája.
Ennek Fija Mátyás. Alsó, Közép, Felső-
Örst egybe-foglalni, 's fel-épitni, első
Gondja vala. Mihály ennek a' Gyermeke,
Böltessége lévén, és gazdag érteke,
Ezer és háromszáz negyven egyedikben,
Ama Magyar Király Károly életiben,
Szép Praepositurát fundált Felső-Örsön,
Mellyre Maradéka nézzen örökösön.
Fija Miklós élt is ezzel a' Jussával,
(Melly mind máig közös a' Familiával)
Hogy a' Bóldogságos Mária Magdólna
Örsön fundált Praepost dolgaiba szólna.
Mihálynak Magister Örsi György Szülöttye
A' Király Hivségnek választott Küldöttye.
Ersébet 's Mária Királynékat szépen
Ki-vette a' Horváth fogságából épen.
Attól a' Horváthtól, a' ki, részesivel,
Osztozott a' két jó Királyné kintsivel.
Ez az Örsi György még többet is tett ennél,
A' Törököt öszve törte mert Szebennél.
Melly Virtusért Ötet Sigmond Fejedelem,

Meg erősítette Örsön. 'S engedelem
Írás mellett, ezer négyszer száz és hatba
Batthyán Falut neki adta ajánlatba.
Ő rajta kezdődött a' Familiának
Neve, kiket hívtak majd Örsi Batthyánnak.
Ennek Fija Örsi- és Batthyányi Albert,
Kibe láthatni vólt igaz Magyar Embert.
Ez, ama régi Nagy Vitéz Nádasdynak
Andrásnak Lyányának lett Férje Klárának.
Albertnek az ettől lett Fija András vólt,
Ez, ezer és öt száz Esztendőbe meg-hólt.
András Fija, első Batthyányi Bóldizsár.
Erre nézett nem tsak a' Vas-Megyei Vár,
Hanem Ő egyszersmind vólt Bosniai Bán,
Zágrábi, Kőrösi és Vasi Fő-Ispán.
Ő ama Világnak szép részén nagy hirrel
Országló Mátyásnak (a' kiről mint Irrel,
Azt mondja a' Magyar; Óh Fatumi Gázság,
Meg-hólt Mátyás Király, oda az Igázság!)Fényes Udvarának, vólt Leg-Főbb Mestere,
'S az ő Nagyságának emelő Embere.
Nem is hagyta ez a' nagy Bölts, igazságos
Király (mert betsülve Ő a' valóságos
Érdemet) Jutalom nélkül kedvesének
Halomnyi Virtusit; sött Örökösének
Nevezte a' fenn irt Vár, 's Uradalomnak,
És minden későbbi Örsi Batthyánoknak.
Nem tsak, hanem ezen kedves Emberének
Ősi Eleitől rászállt Tzimerének
Jeleit is, újra meg-erősítette,
És e' Familia Tzimjét, így mettszette:
Egy Pellikán Madár tudnillik felül ül,
Szerető Fiait étetve Mellyébül,

Körös-körül vérrel áztatja a' határt,
Nem enged rá ütni semmi Pogányt Tatárt.
Ki nem tudná ennek a' magyarázatját?
Minden Batthyányiban látván Ország Attyát.
Alóll egy Oroszlán, a' vadak Királlya
Eröss körmei közt nyulván egy Szablyája.
A' melly szemlátomást nem tsak azt példázza,
Hogy az Irigységet tsak könnyen le-rázza,
Hanem midőn ősi Jussát értekezi,
A' Nemzetéjét is akkor védelmezi.
E' nemzé Második Bóldizsárt. E' pedig
Christófol. Ez, ezer öt száz hetvenedik
Eszendőbe meg-hólt. (Mind kettő Országunk
's Királyunk hajdani Zászlós Uraságunk.)
Harmadik Batthyányi Bóldizsár Kristófnak
Fija. Tsorbítója lett ez is a' Hóldnak.
Osztán Tanátsos lett belóll a' Hazába,
Vitéz a' Hazáját-bolygató Hadjába.
Kétszáz Gyalog, 's öt száz Lovas Vitézt tarta
A' maga költségén, 's a' Pogányt zavarta.
Ő Bandériumát mindég úgy vezete,
Hogy a' Vitéz Királyt nyomába követte.
Ezer öt-száz nyóltzvan egybe Skánderbéget
Le-ölte, 's szét verte mind a Törökséget.
Ez, Fiját Ferentzet, a' Duna Mellyékén,
És Németh-Ujvárnak 's Sopronynak környékén,
Leg-főbb Kapitánynak hagyta, 's Királlyának
Lovász Mesterévé hires Udvarának.
Ferentz Németh-Ujvár örökös Urává
Hagyta Ádám Fiját. Ez Asztalnokává,
'S minden fő-Itéllő Székek Birájává
Leve a' Királynak; – 's majd Kapitánnyává
Egészsz Alsó Magyar Országnek. Leánya
Magdolna, ki minden Csákyaknak Annya.

Ádám Fija, Németh-Ujvári Batthyányi
Kristóf. Az Érdeme, ennek sem parányi;
Mert a' Királynak belső Titoknokja
Leve, és egyszersmind meg-hitt Pohárnokja,
'S az Attya Nyomdokán fél Magyar Országnak,
Fő Kapitányává lett a' Magyarságnak.
Eleonora vólt Lyánya. Galanthai
Eszterházy Párja, kitől Unokái
Még most is fénylenek Hazájok'-diszére,
'S Felséges Királylyok' székének fényére.
Batthyányi Kristófnak Fija, másod' Ádám,
A' Virtus Lattyába, ez is sokat ad ám!
Mert Ország Birája vólt a' Hazájának,
Horváth, Dalmátzia, és Szlavoniának
Bánja; 's Fő Ispánnya Vas Vármegyéjének,
Vitéz Ura maga szép Regementjének.
Titkos Tanátsosa a' Magyar Felségnek,
Fő Kapitánnya a' fél Duna Mellyéknek.
Ezer hat száz nyóltzvan nyóltzba Fejér Várát,
Osztán kilentzvenben Kanisát, 's határát,
A' Magyar Hazának, a' Török jármából
Meg szabadította, vad Uraságából.
Másod Ádám hozzám, és a' Királyához
Fottig hiv vólt, mind a' kedves Hazájához.
Mind ez hármát, azzal is bizonyította;
Hogy a' vad Törököt, ő is hóditotta.
Ezért él még most is, mind nállam; mind Neve
Hazájánál: mert ott sok érdemet teve.
Az is nagy Érdeme, hogy két Gyermekeit,
Kezemre nevelte, követvén Eleit.
A' honnan az egyik, Lajos, Nádor Ispán
Lett. A' másik, Károly, Horváth Országi Bán.
Mindeniknek halom Virtusi fénylenek,
'S még most is eleven szinnel tündöklenek.

Károly, ama hires Nagy Therésiának,
Fő Ministere is vólt, mint Királlyának,
Azon Királynénak, kinek Jóvoltáért,
Hét nyelven ditsértek Engem Jóságáért,
Ki, látván Károlyban olyan Talentomot,
Melly, sok drága kövű koronát le-nyomott;
Józsefet, annyi sok gazdag Tartománynak
Örökössét, neki adta Tanitványnak,
Ki Őt mint Minister, a' jó Országlásra,
Mint Vezér, formálta a' hadakozásra.
Ennek keze alóll került az a' tsuda,
A' kit, a' jókori Nép félni nem tuda.
Batthyányi Károly illy sok szép Virtusáért,
Hires lön, 's hozzám jött ditső koronáért.
Második Ádámnak a' másik Magzattya
Lajos, Palatinus, 's Hazájának Attya,
Örökös Ura vólt Németh-Ujvárának,
Fő-Kapitánnya a' Kunnak, 's a' Jászságnak.
Arany Gyapjas Vitéz. 'S Szent István Rendjének
Keresztes Vitézze, és Vas Vármegyének
Fő Ispánnya. Majd a' Felséges Udvarnak
A' Magyar Királynak úgy, mint a' Tsászárnak
Belső Titkosa vólt. 'S a' felső Tábláknak
Elöl-Ülője a' Törvényes Biráknak.
Majd Indigenája a' Tisztos Cseheknek,
Egy formán barátja minden Nemzeteknek.
Ez a' Lajos, mint vólt Vitéz-Király, örül
Jó igazgatásán, most is székem körül.
Mert Nemzete, ma is olyan Útat követ,
A' mellynek Ő vetett tartós Oszlop követ.
Meg is áldám Őtet négy kegyes Magzattal
Hertzeg Ádám, József, Filep, 's Theodórral.
Az első, Ádám, meg hólt; de él Fiába,
Nemes Vas Vármegye bölts Fő Ispánnyába,

Batthyányi Lajosba, Hertzegi formába,
’S ennek nevedékeny két Virág szálába.
A’ többi is rá üt az Attyok Nevére;
Mert mind, mint Mustrára, úgy néz érdemére.
A’ kik közzül Filep, kegyes életéről,
Már számot is adott tselekedetéről.
’S noha a’ Földön már nints többé Éltében,
De fenn marad Neve vég rendelésében.
A’ harmadik Tódor, él még. A’ Fájától,
E’ sem esett meszsze, Lajostól Attyától.
A’ második, József. –

Ez az én Remekem,
A’ kiért könyörög annyi Lélek nekem.
Batthyányi József, a’ Magyarok Primássa,
Az Én Szent egy Házam hiv Cardinalissa
Ez az az én Magyar földemen nőtt Plánta,
Mellynek Feje, mint a’ Nemes Gentiána,
Az alattsony Nemű Füvek Országába,
Magassan ül Gyémánt színű koronába.
Tudom hogy Kérések hellyes e’ Hiveknek,
Tudom Én, hogy tettszik ő minden Lelkeknek.
Sótt többet tudok Én, az Én Józsefemnek
Ditséretire, e’ kedves Emberemnek.
Én látom, hogy miket mível Ő titkoson,
A’ Köz Jót, hogy méri mindenhez okoson.
Már tettem, mint Jóbot, Őtet is próbára,
De semmi Próba nem lehetett kárára.
Ugyan is adtam Őneki Gazdagságot,
Aranyot, Ezüstöt, temérdek Jóságot.
Meg-áldottam Őtet Észszel, Böltességgel,
Betsüllettel, hirrel, névvel, egésséggel.
Vártam, ha nem él e’ vissza mind ezekkel,
A’ mint szokott esni leg-több Emberekkel,
De Ő Nem: sótt mentül jobban ment a’ Dolga,

Annál inkább tudta, hogy Ő tsak hiv szolgál.
Továbbá próbáltam az ellenkezőt is,
Botsájtottam reá látóúl Veszszőt is.
Árviz seprette el egy helyett Vagyonját,
Másutt Tűz és egyéb le-rontotta Honnyát.
Itt el-verte a' Jég minden Határait,
Kóldussá tett amott sok száz Jobbágysait.
Nem hogy zúgolódott vólna mind ezekért,
Sótt állandóbb szívú maradt mindenekért.
Nem aggódott, hanem azon törte Fejét
Mindenkor, hogy vegye a' Roszsznak elejét?
A' Panaszt sem várta, hanem előre már
Rendelést tett, miképp pótolta a' kár.
Ha ollykor küldöttem reá Betegséget,
Még akkor mutatott nagyobb Lelkűséget.
Ez, az a' nagy Lélek, az, az a' nagy Elme,
A' kit még fel-emel a' nagy veszedelme.
Ugyan ezért, Őtet, újra meg-áldottam,
Minden alkalmatlan Bajtól fel-óldottam.
Mindent kétszeresen vissza adtam néki,
Hogy mozdithatatlan maradhasson széki.
Vissza adtam néki régi nagy Hatalmát,
Hogy fojtathassa fő Papi Diadalmát.
Tanítsa a' Népet, az igaz Törvényre,
Vezérellye aztat egyenes Ösvényre.
Parantsolatimnak legyen Őrállója,
Kedves Nemzetének bátor Szószóllója.
És mint egy Fő Magyar Izráél Hitvese,
Legyen a' Törésen meg-álló Mósese.
A' Világból neki Atyait Anyait,
Ki-adtam, édessé tettem szép Napjait.
Négy Királynak élte keresztül Életét,
Therésia, József, Leopold, Ferentzét,
A' két utólsónak ő kente fel Fejét,

Mint a' hatalomnak szükséges erejét.
És a' most országló Tsászárnak Hitvesét,
Ezt is, mint a' Tereh, 's boldogság részesét,
Ő koronázta meg a' Szent koronával,
A' Magyarnak drága Diadémájával.
Egy szóval, a' Király, 's Ország Bizodalma,
Tökélletes benne, innen van hatalma.
Leg-közelebb, midőn történt, hogy hirtelen
Meg hala a' Vitzé-Király reménytelen;
A' Király, Józsefet, a' maga Testvérét,
Küldvén Helytartónak, mint tulajdon Véré.
Batthyányi Józsefre bizta be-iktatni,
'S Nemzete Jussába, ha kell, formálgatni.
Itt is meg-mutatta, hogy Ő Követője
Az Én Jézusomnak, 's Haza Szeretője;
Az ide gyűlt Népet mert meg-vendégelte
Úgy, hogy azoknak is Kedveket meg-lelte:
Nem tsak, hanem véghez vitte mind azokat,
Valamellyek nézik az Én, 's ő Jussokat.

Továbbá többet tett, mint egy Világ győző.
Virtusival minden Vitézt meg-előz Ő.
Titust is, a' kinek egy Napja úgy telt-el,
Hogy Jótéteménye akkorra nem kelt-el,
Fellyül müllyá; mivel neki, egy sem megyen
Úgy el, Valakikkel hogy Jókat ne tegyen.
A' Király 's a Vallás köz Ellenségére
Példás segedelmet ő nem tsak igére,
Hanem esztendőként annyi ezret adott,
Hányszor sokszorozza tiz az egyszer hatot.
Hogy pedig a' mi még hátra van, aztat is
Mind véghez vihesse: Imádságokat is
Hiveimnek, imé! meg 'adom, 's szavammal
Meg is petsételem ezen Diplomámmal.

Éllyen Ő, 's tsinállya ki azt a' Planumot
Hogy Ifjat nevelő jó Collegyimot
Tegyen Hazájából. Hogy így ne árthasson
Annak semmi, hanem épen maradhasson.
Plántálgassa a' jó Fajtájú Veszszőket,
Gyümölsős Tökére majdan menendőket.

Vigyétek, Vigyétek Hivek? igaz Jussal
Meg-nyert Kérésteket, hozzá tryumphussal.
Vigyétek! és illő, hogy még ma vigyétek,
Születése Napján ezzel tisztellyétek.
Ma hatvankilentszer fordul a Nap körül
A' kerek Föld, hogy ez, Birtokával örül.
Ditsóséggel tellyes Napja már huszon négy-
Ezerre és Ötszáz kilentzven nyóltzra mégy.
Ma mondjátok Neki, hogy Én azt izenem:
Hogy a' Természetet jóllehet ellenem,
Meg nem bánantom ugyan; de azt ismét mondom,
Hogy Ő reá mindég különös a' gondom.
Én a' ki semmiből hoztam ki az Eget,
Napot, Holdat, és a' tsillagos Sereget.
Föld, Tenger, 's ezeknek mindenféle Népe,
Egy Legyen szavamra, a' lételre lépe.
Én, a' ki ha egyet szóllok tsak, – el-bomlik
Az Ég, Föld, Alkotmány, minden egybe omlik.
Neki azt igérem, majd ha későre,
Őt Magamhoz veszem; Azt semmi Időre
Meg nem engedem, az ő hire neve
el-enyészsen; sótt azt jelentem eleve:
Hogy Bizonyságára szómnak, Batthyányihoz
Hasonló Primás nem lesz több Virtusihoz.
Hogy így Világ végig örökké élhessen,
'S legyen kit a' késő Világ emlegessen.”

Óh! Szerentsés Kérők! melly szép Nap ez a Ma.

Vólt e' a' Magyarnek illyene valaha?

Maga a' Szent Isten, a' fényes Mennyekből,

E' Pompára alá szállott. 'S az Egekből,

A' Ditsőült Lelkek, Angyalok tsudállyák,

Hogy a' Földet, (mert itt az Isten) imádják.

Bóldog Nép! Ki lesysz a' Követ, Diplomádat,

Által-adni, e' meg-nyert Instántziádat?

A' mostani tsupa Érzékenységedbe,

Meg-lásd! hogy okos légy tselekedetedbe.

Ez az Irás Szent. Ezt ne bizd olly kezekre,

Kiknek alacsonyyság szállott a' Lelkekre.

A' kik ó, mint a ravasz matska, tsak azt lesik,

A' Nagy Urak Innep Napja, mikor esik?

Akkor meg-jelennek, sokféle formába,

Kivánnják az Áldást, de tsak Áll-ortzába.

Sok köszöng, hálálgat, mert úgy van módiba,

Eszébe sints a' Jó, egyéb Napjaiba.

Édes Ő másszor is beszélgetésébe,

Kellemetes, tréfás, vig, viseletébe.

De mind ezek külső, tsak fel vett Maskarák,

Mellyek, a' belső Bűnt, bé, akkor takarák.

Miólta a' Nagyra-Vágyás, Irigykedés,

A' hiv természettel meg nem elégedés,

Magát sok ölnyi kőrakás közzé vette,

'S annak hármás Árkot ásott körüllette;

Az Érzéketlenség közönséges Fagya,

A' Virtusból tsak egy üress Nevet hagyta.

Mesévé lett a' szép Erköltsi Tudomány

Sokakba. Olvasta''m e' könyvet: Szép Román

Mond az átkozott rút tsufolódás szája,

Ez a' Szelesek uj Philosophiája,

Ez a' Tudatlanság, 's a' fel Puffaszkodás
Magzatja, az álnok módi tsufolkodás.
Ez zavarta fel a' Dólgok Valóságát.
Nevettségesnek a' Virtust; Hamisságát!
Másnak, magyarázta: Világot járottnak,
Kedvesnek, és sokat látottnak hallottnak.
Bár próbáld jó Paraszt! kérdjed? merre mennek,
Dólgod van, Házához, amannak, vagy ennek?
Tsak fél válról felel. 'S majd azt is meg látod,
Hogy a' kevély módi Úr, nem lesz Barátod,
Haneha Pénzedért kíván Sógor lenni. – – –
'S hátha még egy Lázár kíván hozzá menni,
Akarván meg-szorult Sorsát panaszolni.
Meg-lásd! hogy ezzel, majd nem is akar szólni.
Három-négy emelet magass a Lakása,
Nem hallik fel hozzá a' szegény sirása.
A' Királlyal, szászsor beszélhetsz Magával
Addig, mig egy ilyen rendes Mi-hasznával.

Hadd abba! Nehéz olly szekér után menni,
A' melly telyességgel fel nem akar venni.
Úgy-is tsak addig tart az ő szinelt Húti,
Mig szavának hangja a' Levegőt úti.
Tanátsósabb Neked oda vissza térni,
Hol a' Valóságot leg-könnyebb el-érni.
Te vagy szászsor bóldog Szántó-Vető! Mihelyt
Sorsodat esmered: Mert te ülsz tsendes helyt.
A' Falunn, a' Mezőnn lakik az ártatlan
Együgyűség, a' hol, a' Tsalás hallatlan.
'S a' mint minden Vizek a' Tengerből jönnek,
Oda térnek vissza, tsak fordúlást tőnek.
Hidd-el ez a' Példa fordul itt is elő:
Mivel a' Te Sorsod tsak, az elő-keelő.
A' többi Ösvényen, akárhány Esztendő

Tellyen-el, e' marad mindég eredendő.
Törje esztét bár a' Természet Visgáló,
Vigye Elmességét sokra a' Találó,
'S tsinállyon abból, a' mi nem a' szükségét,
Vigyen felső Pontra minden Mesterséget,
Találmányát, tóldja, földja, pallérozza,
'S azt, a' közönséges Életbe be hozza.
Mikor már rá akad a' Non-Plus ultrára,
Ujra vissza tér, a' Természet Útjára.
Mondom, ha Századok után, annyira ment,
Hogy minden további új találmánytól ment.
'S már henyél a' Buja kebelbe kényyére,
Vesztegeti Napját, éjjelét kedvére.
Még ekkor támod a leg-több böltselkedő,
'S az a' Virtuusus első vetélkedő,
A' ki ki-találja a' Böltesség követ,
Mellyet a' szegény Nép rég hiszen, és követ.
Arról irkálja az örökös Oszlopot,
A' mit a Mezőről a' Szegénytől lopott.
'S a' Böltességeknék oda megy Summája,
Hogy erőltetett, és hasztalan munkája,
Az Embernek, mihelyt attól el-távozik,
A' mi Természetes. Egyébbe, habozik.
Ez, annyit tesz: hogy Te szegény, birtokába
Vagy annak, a' mit Ők keresnek vaktába.
Tsak futva tarlózott billeng Egres fürtök,
Az Övék; a' hol Ti, édes mustot szúrtök.
Hallgass meg bár minden Böltselkedést. Észre
Veszed, hogy a' Summa, dül erre a' részre.
Te vagy az, a' ki látsz Istent fübe, fába,
Láthatod Erejét minden Violába.
Az egészsz Természet, a' Föld minden hantya
Az Isten Lételét, szemedre lobbantya.
Mig Ők a' szép Időt haszontalansággal

Töltik: Hányszor arattsz Te addig vigsággal.
Hadd kóborogjanak tehát Ők az Erenn — — — —
Uralkodj Te addig a' tsendes Tengerenn.
'S ha valami Bajod, másokkal közleni
Akarod, a' Rendet, nem kell el-veszteni.
Mert vagynak még azért Más sok Istent-félők,
A' Kristusnak Képét ártatlan Viselők.
Meg-esmered Te ezt; mert Sympathiája
Van a' jó Erkölsnek, Kalaúz Postája.
Az áldott Természet Világában élő
Emberek közt, e' fut a' Virtusra elő.
Ez után fuss Te is. E' Téged egyszerre,
Rá vezet, bár mennyen a' száma ezerre,
A' Kik közt vagy az, a' kit Te keresel.
Bár próbáld? Tzélodtól, hidd el! el nem esel.
Vidd bár egyenesen e' Diplomádat is,
Ha szinte Jól-tévőd soha nem láttadis,
Annak add, a' ki, nem gógös, erőltetett,
Állása nem Majom módjára követett.
Alázatossággal kevert Majestása
Természetes, módos minden Mottzanása.
Eredj hozzá bátran; Ő jól fogad Téged,
Nem nézi a' rongyod, nem a' szegénységed.
Fel derült homlokkal beszéll, Ő nem hajt-el,
Inkább vigasztaló Örömmel botsájt-el.
'S a' mint minden Dólgod, az Istennen kezdted,
Tudom, hogy eztet is Ő rajta végezted.
Az Ő Szent-Nevének adszsz buzgó hálákat;
Mert ő vezérli az Emberi Munkákat.

Én is, mint együgyű, tsak szolgáló társatok,
Követségetekbe, kérlek! fogadjatok.
Mivel ez a' Földi Nagy-Úr, mint Árvának,
Nékem is jó Atyám: Ki' gondolatjának,

Még meszsiről való járása sem lészen,
Mellyre éjjel nappal ne ugranék készen.
Istenes Érdemít, 's Jó-téteményeit,
Nekem is szabad lett tudnom szép Tetteit.
'S tudom, nem hibázza a' Menedék-helyet
Benne el, ki nem tész rosszat, a' jó helyett.
Ugyan ezért, édes könnyebbségem légyen
Tisztelete; Létem, a' mig Nem-re mégyen.
Gyönyörűség lészen nékem Tisztelete
Mig mellyemben fekvő Tüdöm Lélekezete,
Tsak egy babnyi Fúvó marad, a' Levegőt
Ki- 's be-botsájtani, e' köz élet erőt.
Ezt tselekszem, a' mig Szivem felső szája,
Nyargaló Véremet, alsó Kamarája
Ajtaján keresztül, hajtja az Erekre,
Az Első Levegő által nyílt helyekre.
Azomban! Istenem, a' Ti Istenetek
Nekem is, Könyörgök hát én is veletek:

Végzetlen Isten! Örök Mindenható!
A' Te böltsességed, mibe nem látható?
Nagy vagy Te óh Uram! Te Méltóságodba,
Te meg-foghatatlan Égi Lakásodba.
Piross fényessége a' kétszer hajnalnak,
Sugári a' közép Délt sütő Nappalnak,
Tsak vissza vert fényre a' Te köntösödnek,
Az Egéssz munkája, a' Te Örömodnek.
Az Égből kegyelmes alá nézésedre
Nevet a' Természet, 's kél ditséretedre.
'S ha Búsulásodnak jó el az Ideje,
A' Föld Golyóbisnak, reszket a' tengeje.
A' Te haragodnak dördülő szekere
A' Felleg. Lova a' Villámlás ezere.
Ki álhat meg Uram! a' Te Tekinteted

Előtt, ha közelít a' Te Itélleted. — — — —
Óh! ti ott fenn függő Tsillagok sokai,
Ti Napnak temérdek fényű sugárai!
Lobbanjátok jobban az Úr fényességét.
Áldjad Föld! az erőss Isten ditsőségét.
Emeld Őtet Tenger! habozd ditséretét.
Patak! tsergedezzed az ő Jelen-létét.
Ti felleget verő Tzédrusok Tétei!
Hajtsátok Fejétek, Erdők tsemetéi!
Ordittsád Oroszlány! Szent Nevét Barlangod
Körül. Te számtalan Madár! készítsd hangod.
Legyetek Óltárok ti Torony módjára
Ki-dűjjedt Kő-sziklák! Te pedig Gőz, Pára!
Légy oszolhatatlan Tömjén; fel felé menny,
A' merre az Isten szék van, a' ditső Menny.
Te, a' Természetben bujdokló Echó! szöld
Nagyságát, 's egyenlő hangzásaiddal töld.
'S Te az Ég Madarinn, a' Tenger halain,
És az egészsz Világ minen Állatain
Uralkodó Ember! oszolly meg Énekben:
Mert Ő tett Tégedet Úrnak, mindenekben.
Ő tett Téged minden felett szerentséssé,
Lelki Tehetségben, ő tsinált elméssé,
Mellyel járhad e' Nagy Alkotmány Titkait;
Hogy ki tanulhasd a' Természet Útjait.
Imádd! kérlek, ditsérd, ditsőítsd Nagyságát.
Hirdesd mindenfelé, az Úr Méltóságát!
Ő ugyan e' nélkül bár nem szükölködik;
De ezzel is a' Te hasznod bővölködik.
Mert tsak az egy szóra: Isten, benned a' Bűn,
'S minden Alatsonyság, egyszeribe meg szűn.
Ne törjön fel soha a' Nap veress habja,
Ne legyen le-szálván, úgy a' Tenger rabja,
Hogy a' Természetnek vidám szózatjával

Az Ő Ditséretit a' magad hangjával
Öszve ne keverjed. Magasztald minden ha,
Az Essős Időbe imádjad, igen ha
Szár az Idők járnak, akar sűt a' Nap-fény,
Akar a' zivatar fejed felett kemény.
Ezt tselekedd ha hó esik, ha tsikorog,
Ezt ha a' viz hidon már minden kóborog.
Ezt, ha a' Természet ki nyitja zöldellő
Tárházát, 's fujdogál a' lengeteg szellő.
Meg ne tsüggedj, sem a' gyakor áradásba,
sem döghalálba, sem a' hadakozásba:
Mert ez az Örökké Való, maga mondja,
Hogy van a' le eső haj-szálra is gondja.
Úgy vagyon! Ő hozott minket a' Világra,
Egy végre teremtett, és egy Bóldogságra.

'S Óh! meg Foghatatlan Örökké állandó
Fő Valóság! 's azon Örök maradandó.
Örökkön Örökké áldassál töllem is,
Hogy jól gondoskodtál még én felöllem is.
Arany, ezüst helyett adtál Tehettséget
Téged meg-esmerni, 's az Emberiséget.
Adtál méltatlannak Lelki tsendességet,
Jól-Tevőt, Ki által érhetek jó Véget.
Ne adj Uram nekem többet, tarts meg-ebbe!
Nem kívánok semmit egészsz életembe.
Szent Borzadozással bátor elégtelen,
Ezért is imádlak szivemből szüntelen.
Foglalatoságom léssz minden időbe,
Legyek bár Városba, mezőbe, erdőbe.
A' sűrű erdőbe magánosan nyögve
Te hozzád kiáltok buzgón könyörögve,
'S fel vetem szememet az ág közt tsillámló
Egek hajlékíra, melly tölled villámló.

A' Te Ujjaidnak nyomdokit vizsgálom
A' Mezőn, tudván, hogy azt, ott is találom.
Ha Kötelességem, Emberek közzé hív,
Itt is azt beszéllem, hogy tsak Te vagy Szent, 's hív.
Meg-mondom, hogy a' ki a' Te kedvedbe jár,
Nem éri azt soha Bú, veszedelem, kár.
Meg-mondom, hogy semmi könnyebb nintsen, mint Jót
Tselekedni, tudván az Istenes Szent Szót.
'S hogy a Földön, minden hijába valóság,
Ott fenn! Te körülled van tsak a' Valóság — — —

De hova ragad az Áhtatosság Tüze?
Melly Gondolatimnak illy szárnyakat fűze;
Hogy a' Föld alacsony kevélységét, alatt
Hagytam, 's Lelkem, az Ég ellenébe szaladt.
Óh! melly tiszta ez a' felsőbb Ég-Levegő!
Tüdőm Lélekezete szabad, nem rebegő.
Szinte érzem, hogy a' hamisság fut töllem,
A' nyomorult Világ mint oszlik előllem.
Mennyei édesség foglalja el szivem,
Mert tudom, ott lakik az én igaz hivem.
Óh! melly gyönyörűség! mitsoda szem nézne
Az Úr ditsósságát, hogy el ne enyészne.
Te Isten! be-tölteszsz tulajdon fényeddel
Mindent; reszket az Ég nagy Ditséreteddel.
Óh! Melly nagy az Isten! kinek tsak egy Légyen
Szavára, semmiből, sok Világ ki-mégyen.
Az Embert, e' tsuda Teremtést; az Állat
Temérdekét, rendre, egy szava ki-állat!
Sok kietlen Puszta, a' Bértznek ezere,
Végetlen Tők, Felhők, a' Nap Láng tengere,
'S oda fenn, a' bóldog Lelkeknek Országa
Mind, egy Akaratra, a' Lételre hága! — — —

Óh! meg-foghatatlan! -- De a' Séraphimok,
Serege, a' bódog Lelkek, 's Szent Angyalok,
Közletről esmervén Tégedet Lélekben,
Fel-buzdult Örömmel zengenek Énekben,
'S zúgják Ditséreted a' fényes Mennyekben ---

Némully meg hát Hárfám! mint gyenge ezekbenn.

Te Isten Báránnya! Ti Ditsőült Szentek!
Nem régen Barátink, már most oda mentek!
Látjátok, tudjátok, a' Föld, a' Tsillagok,
Alattatok miként forog, 's hány Világok:
Vessetek reánk, bár sajnálló szemeket;
Hogy mi Erőtlenek, tsak gyenge Éneket
Botsájtunk az Úrhoz. Mi Titeket hivunk
Segittségül. Néktek azért sirunk rivunk,
Hogy pótollyátok-ki, a' mi tökéletlen
Tiszteletünket, melly zsenegés, és éretlen.
Imádjátok Őtet igazán helyyettünk!
Mert most is egy Kérést adott-meg Érettünk;
Batthyányi Józsefet e nagy Úr, örökre
Élteti, a' Világ végi Esztendőkre.

Vége.

Irodalomjegyzék

- DOBSA, 1804 Franciscus DOBSA: *Curriculum vitae*. In: *Franciscus a Dobsa (...) Dicat et vovet hocce tenuioris ingenii sui specimen, instar prolusionis, seu qua fragmenta quaedam ad politiam medicam spectantia et quidem ex philosophicis, historicis naturalibusque principiis deducta*. [Jena], 1804, 16–22.
- Kazlev* *KAZINCZY Ferencz levelezése*, I–XXI, s. a. r. VÁCZY János, Bp., 1890–1911; XXII, s. a. r. HARSÁNYI István, Bp., 1927; XXIII, s. a. r. BERLÁSZ Jenő, BUSA Margit, Cs. GÁRDONYI Klára, FÜLÖP Géza, Bp., 1960.
- MSajtó* *A magyar sajtó története I. 1705–1848*. Szerk. KÓKAY György. Budapest, Akadémiai, 1979.
- TARDY, 1966 TARDY Lajos: *Egy XVIII. század végi magyar újságíró és könyvtáros élete és működése*. In: *Magyar Könyvszemle*, 82 (1966), 349–362.
- TARDY, 2009 *Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai*. Összeáll. TARDY János, s. a. r. GAZDA István. Budapest, Magyar Tudománytörténeti Intézet, Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és levéltár, 2009 (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára, 79), 52–70.

Resume Ferenc Dobsa's Poem for the Birthday of József Batthyány

I have found the following poem in the Cathedral Library of Esztergom. The poem, which was written in bisecting twelve-syllabic verse, is a greeting for the 67th birthday of József Batthyány (1727–1799) the archbishop of Esztergom. According to the tradition of the occasional poetry, the 38-page-long piece is the exaggerated manifestation of the veneration towards the Archbishop, blended with mythological and historical-genealogical elements.

The most interesting aspect of the poem is the person of the author and his career. This author is Ferenc Dobsa (1768–1831?) who is most infamous for his constant denunciation of Sándor Szacs vay which greatly contributed to Szacs vay's removal from the editor's chair of *Magyar Kurir*.

Dobsa, who had Calvinistic religion and education, appeared first at the diet of 1790 1791 with his radical and often anti-clerical views. Later, for financial reasons and in order to gain a position of the Chancellery, he applied for a service of a denunciator at Károly Eszterházy, the bishop of Eger. In order to get the desired position he was ready even for the catholicization. After this he became a librarian in József Batthyány's primatial library, he wrote the mentioned poem there.